

BUITEN

17^E JAARGANG N^O. 45.

ZATERDAG 10 NOVEMBER 1923.

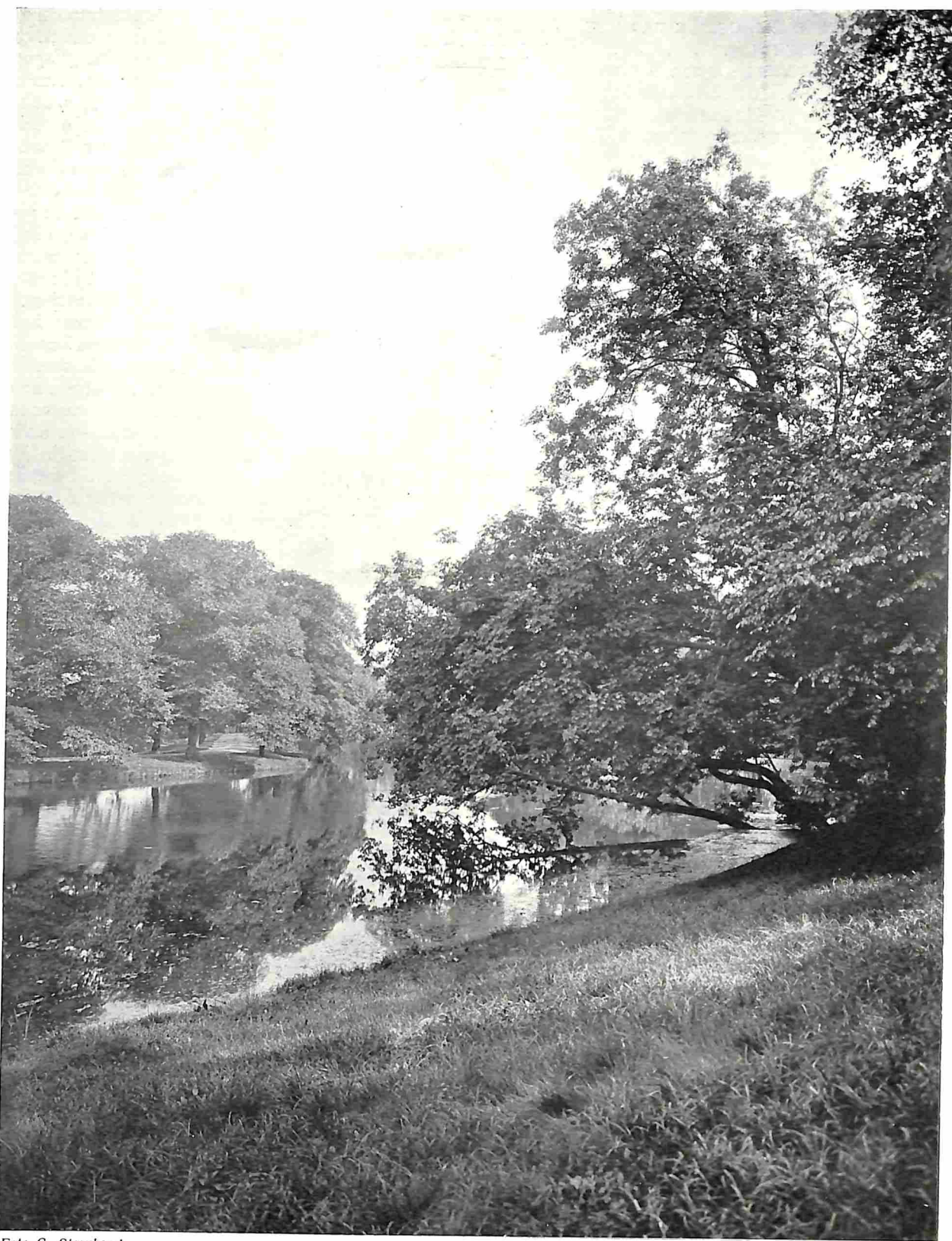

Foto C. Steenbergh.

DE KLOPPERSINGEL TE HAARLEM, GEZIEN VAN HET PRINSENBOLWERK.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE KLOPPERSINGEL TE HAARLEM, GEZIEN VAN HET PRINSENBOLWERK, ILLUSTRATIE	BLZ. 529
DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (22), DOOR BURTON E. STEVENSON	530
BRUGGE, DOOR RO VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 532—537
DES WACHTERS LICHTGLANS (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA	BLZ. 534
VAN DEN HAK OP DEN TAK, DOOR HENRI VAN DER HORST	535
VAN EEN HOOFDIGEN WESTFRIESCHEN BOER, DOOR J. SCHUITEMAKER CZ.	536
EEN AANSLAG OP LEIDEN'S STADSSCHOON, GEÏLL.	BLZ. 538—539
GERRIE, (4) DOOR J. VAN DER VEEN	BLZ. 538
IN DE OMGEVING VAN ADELBODEN, ILLUSTRATIE	540

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

22) door BURTON E. STEVENSON.

DRIEENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

IN GROOT GEVAAR!

ER moet wel een Voorzienigheid zijn, die dwazen en krankzinnigen beschermt, want ik kwam terecht in een dicht kreupelboschje en stond weer op zonder ernstiger kwetsuren dan een paar krabben op mijn handen en mijn gezicht, die ik op dat oogenblik heelemaal niet voelde. Dadelijk had ik het pad gevonden en rende zoo hard ik kon naar het huis. Voor mij uit schoot een donkere schaduw, die ik voor Godfrey hield, en achter mij kwam het stampen van zware laarzen, die alleen van Simmonds konden zijn. En toen kwam uit de richting van het huis het kraken van gebroken glas. ☼ Ik bereikte het grasveld, stak het over en liep het korte laantje door, dat eindigde bij de deur der bibliotheek. Daar waren drie mannen, en Simmonds kwam een oogenblik later hijgend aanrennen. De chercheurs hadden hun elektrische lantaarns in de hand en ik zag dat zij een van de ruiten der deur hadden ingeslagen en dat een hunner een hand door de opening had gestoken en van binnen het slot trachtte te openen. Een scherp gekras en de hand kwam weer te voorschijn. ☼ „Ziezoo,” sprak de man, en hij wierp de deur open en ging opzij om zijn superieur te laten voorgaan. „Wat is er niet in orde?” vroeg Simmonds. „Ik weet het niet — maar het dienstmeisje heeft het licht voor haar raam gezet.” „Heb je niets gehoord?” „Geen geluid”. ☼ Simmonds weifelde — hij wist niet of hij het recht had, midden in den nacht een slapend huis binnen te dringen. Maar zulk een gedachte scheen Godfrey niet te koesteren. Zonder een woord te spreken, greep hij den lantaarn uit Simmonds' hand en ging de deur in. Simmonds volgde hem, ik liep erachter en de twee andere mannen kwamen het laatst, eveneens met

brandende lantaarns. Drie lichtstralen schoten door de bibliotheek en deden zien, dat het vertrek ledig was. Ook de hal was leeg, en slechts het tikken van een groote klok verbrak de stilte. Godfrey was met één sprong de hal door en rende bij drie treden tegelijk de trap op. „Maakt zooveel leven als ge kunt!” riep hij ons toe, en het stampen van onze voeten scheen luid genoeg om de dooden te doen ontwaken. ☼ Het bovenportaal was eveneens leeg, en toen stond mijn hart plotseling bijna stil, want de lichtkring van Godfrey's lantaarn bleef rusten op een in het wit gekleede gestalte, die van bovenaf halverwege de trap was afgeslopen. Het was het dienstmeisje, dat haar nachtjapon om zich heen vasthield, en haar gezicht was even wit als haar nachthemd. Godfrey sprong op haar toe. „Wat is er?” vroeg hij. „Wat is er niet in orde?” „Ik heb een kreet gehoord,” hijgde het meisje. „Ergens beneden. En een worsteling in het donker. Een kreet van een vrouw. Hij werd plotseling verstikt”. ☼ Godfrey sprong naar ons toe en bij het licht der lantaarns zag ik dat zijn gezicht doodsbleek was. „Wie heeft een extra revolver?” vroeg hij, en een der chercheurs drukte hem er een in de hand. „Vooruit nu, mannen,” voegde hij erbij, liep de hal door, wierp de buitendeur naar Silva's kamer open en trok de portière erachter opzij. ☼ Mijn hart klopte in mijn keel, toen ik over Godfrey's schouder heen keek naar hetgeen daar binnen lag, en toen slaakten mijn metgezel en ik tegelijkertijd een uitroep van verbazing. Want de kristallen bol gloeide zachtjes, en met gekruiste beenen zat op den divan, met gevouwen handen en oogen starend in meditatie — Silva. Wij bleven hem allen een oogenblik aanstaren, toen streek Godfrey als versuft eenige malen met zijn hand over zijn oogen. „Gij twee mannen blijft hier de wacht houden,” sprak hij. „Een uwer moet zijn lantaarn op dien man gericht houden en de andere richte hem op den grond. Er is hier ergens een cobra”. ☼ Een kring van licht gleed trillend over den vloer, terwijl een der mannen zijn lantaarn er op richtte. Maar ik zag geen spoor van Toto. „Lester, jij en Simmonds gaat met mij mee,” voegde Godfrey erbij, keerde terug naar de hal en klopte op de deur van Miss Vaughans slaapkamer. Er kwam geen antwoord en hij klopte weer. Toen probeerde hij de deur te openen, vond ze ongesloten en liet een bundel lichtstralen door de kamer glijden. Toen vond hij het knopje voor het elektrische licht, draaide het op en trad de kamer binnen. Het vertrek was leeg evenals de aangrenzende kleedkamer en badkamer. De dekens van het bed waren teruggeslagen, gereed om het meisje te ontvangen, maar het ledikant was niet aangeroerd. ☼ Godfrey keek nogmaals in de grootste spanning de kamer rond en ging toen heen, terwijl hij de lichten liet branden. Er waren slechts eenige oogenblikken noodig om de andere vertrekken te doorzoeken. Alle waren ledig. ☼ „Als Miss Vaughan hier in de nabijheid was en ongedeerd,” zei Godfrey „dan zou het geraas dat wij maakten haar al hierheen gebracht hebben om te zien wat er gaande was. Er is slechts één plaats waar zij kan zijn.” En hij ging ons vastberaden voor naar de deur van Silva's kamer. ☼ De Yogi had zich niet bewogen. Godfrey bekeek hem een oogenblik en liet zijn lantaarn vol op het gebaarde gelaat rusten. Toen stapte hij over den drempel en liet zijn licht voor zich uit over den vloer schijnen. „Laten wij eens zien wat de Thug uitvoert,” zei hij, liep de kamer door en opende de deur naar het kleine vertrek waar wij al eens te voren Mahbub hadden gezien. Er hing een scherpe rook in de kamer en Godfrey ging met een uitroep achteruit. „Komt hier, mannen!” riep hij uit, en Simmonds en ik sprongen op hem toe. ☼ Een oogenblik kon ik niets zien, de golvende rookwolken verblindden en verstikten mij, ik kon de tranen langs mijn wangen voelen rollen en mijn keel gloeide alsof ze verbrand was. Toen de rook ietwat optrok, kon ik iets zien van datgene wat in het vertrek was. In het midden van den vloer stond een open kolenbekken, met een dunne, gele vlam, die erboven zweefde, nu eens helder, dan weer dof, terwijl de rook eromheen golfde. Voor het kolenbekken zat Mahbub, met gekruiste beenen, de voeten omhoog, zijn handen met de palmen tegen elkaar gedrukt voor zijn gezicht. „Maar hij zal stikken,” hijgde ik, en ik begreep werkelijk niet hoe het mogelijk was voor een menscheijk wezen, in zulk een atmosfeer adem te halen. ☼ En toen, terwijl de rook weer opzij ging, zag ik de slang. Haar kop zwaaide langzaam heen en weer; de afschuwelijke kop was gezwollen; de gele oogen zonder oogleden waren vast op ons gericht. Simmonds zag het ook en deed een stap achteruit. „Wij deden beter hier vandaan te blijven,” hijgde hij, „tot die kleine lieveling in zijn mandje

is weggeborgen." Maar Godfrey greep hem bij den arm en trok hem terug tot den drempel van de deur. „Kijk, Simmonds!" riep hij uit, woest in zijn tranende oogen wrijvend, „daar tegen den muur — is daar iets — of is het alleen maar de rook?" Ik keek ook, maar zag in het eerst niets, want een rookwolk kwam aanrollen en bedekte het licht van Godfrey's lantaarn. Toen rolde ze weer opzij en tegen den muur verbeeldde ik mij iets te zien — een vorm, een ineengedoken gestalte — vreeselijk. — Ik hoorde Godfrey's kreet van schrik, zag zijn hand omhoog gaan, zag een gele vlam uit zijn revolver springen. En met de echo van het schot kwam een gil — een gil, doordringend, vreeselijk, een uiting van onbeschrijfelijk angst. Ik zag den Thug omhoog springen, met verwrongen gelaat, zag den mond — ik zag hem rukken aan iets dat om zijn hals hing — iets afschuwelijks dat vasthield en kronkelde. Hij rukte het los — het was slechts een oogenblik maar het leek een eeuwigheid — en nog steeds gillend, wierp hij het naar ons toe. Ik was verlamd van schrik, niet in staat mij te bewegen, suf voor mij uitstarend — maar Godfrey duwde mij zoo ruw opzij, dat ik bijna op den grond viel. En de afschuwelijke gestalte gleed langs ons, viel met een slag op den grond en verdween in het duister.

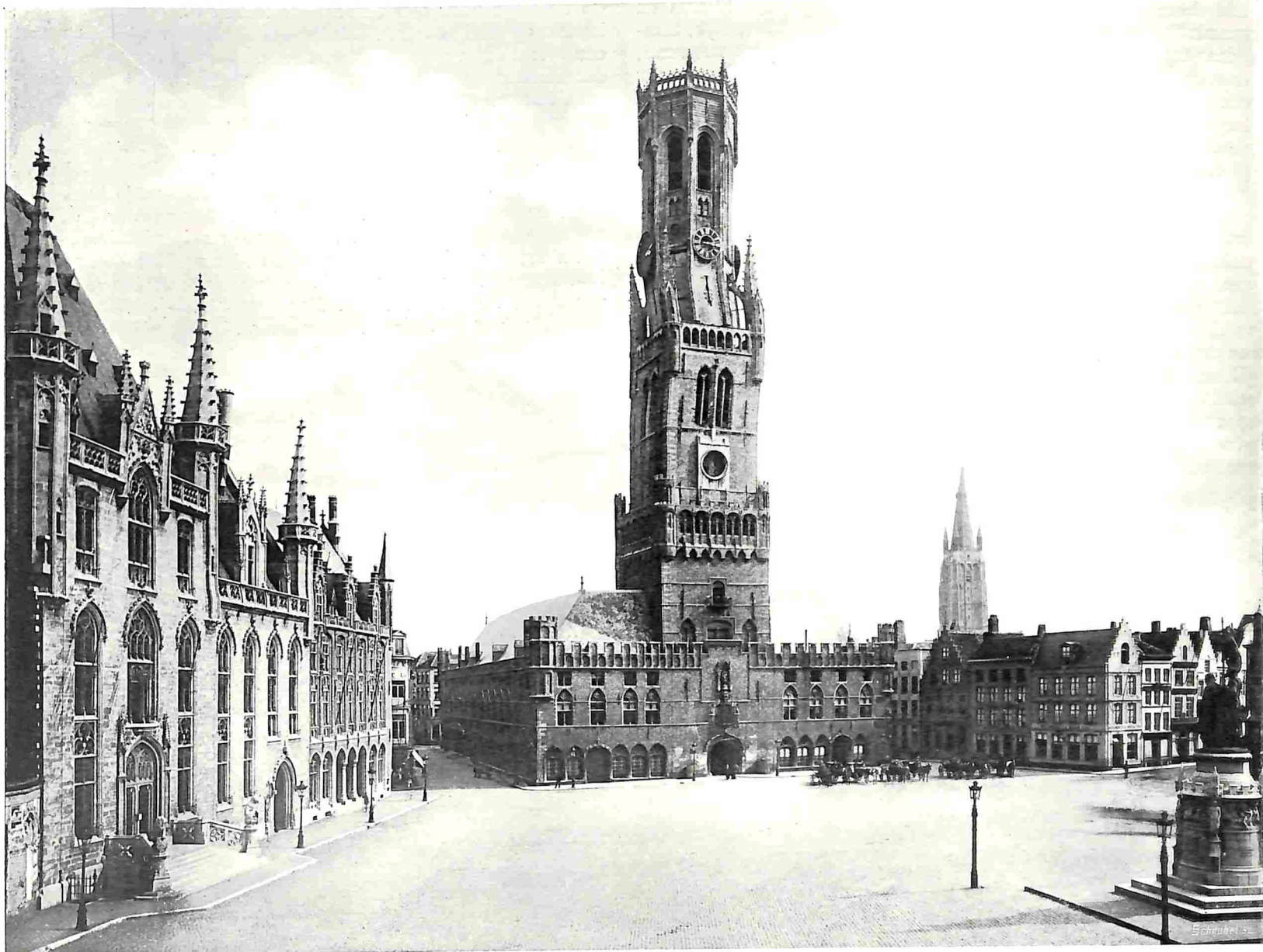
VIERENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

KISMET!

Woorden kunnen den doodelijken angst van dat oogenblik niet schilderen. Vrees — kille, afschuwelijke vrees — liep als een verdoovingsmiddel door mijn aderen. Mijn handen grepen wild naar een gordijn, dat ik losrukte door de kracht waarmee ik het vasthield. Drie bundels lichtstralen gleden over den vloer en vonden bijna dadelijk de afschuwelijke gestalte. Zij lag ineengerold, met opgeheven kop, gereed om te bijten, en ik zag dat een kant van den kop was afgeschoten. Maar in dat spannende oogenblik verloor Simmonds geen seconde zijn kalmte. Met de revolver in de hand sloop hij voorzichtig vooruit, terwijl wij anderen onzen adem inhielden; toen sprak de revolver eens, tweemaal, driemaal, en de afgrijselijke kop viel voorover op den vloer. Op hetzelfde oogenblik sprong Godfrey naar de deur, waardoor nog steeds dikke, zware rookwolken golfd en verdween in het vertrek. Ik lette nauwelijks op hem; ik staarde naar dat onreine ding op den vloer; en toen keek ik naar Francisco Silva, die onbewegelijk op den divan zat, zijn oogen gericht op den kristallen bol, onverstooraar te midden van al dat vreeselijke tumult. Maar Godfrey's stem, schrill van opwinding, deed mij met een ruk omkeeren. „Lester!" schreeuwde hij, „help hier een handje!" Mij verbaasd afvragend welke verschrikking mij nu weer wachtte, ging ik naar de andere kamer, struikelde over het lijk van den Thug, viel bijna erover en bereikte de plek waar Godfrey gebogen stond over de ineengedoken gestalte die ik door den rook heen had gezien. „Pak aan!" hijgde hij. En bijna stikkend, waggelend, sleepten wij ze naar de voorkamer. „Zet een raam open!" hijgde hij. „Zet een raam open!" Simmonds, die door niets van zijn stuk gebracht kon worden, ging tastend langs den muur tot hij een raam vond, trok de gordijnen weg, en opende het venster. „Vlug!" zei Godfrey. „Kom hier. Houd den lantaarn vast." En terwijl ik hem aannam en met bevende vinger op den knop drukte, viel de lichtkring op een bloedeloos gezicht — het gezicht van Marjorie Vaughan. Simmonds steunde haar, en met wilde vingers maakte Godfrey haar japon aan den hals los. Mijn verschrikte oogen, die naar dien hals staarden, verwachtten half een vreeselijk teeken daarop te vinden, maar de gladheid was onbevlekt. Toen het kleed was losgemaakt, rukte Godfrey zijn pet van zijn hoofd en begon haar frissche lucht toe te wuiven. „God geve dat het niet te laat is!" mompelde hij en bleef wuiven, kijkend naar de witte lippen en de fijne, lijkkleurige neusvleugels. „Wij moeten kunstmatige ademhaling probeeren," zei hij na een oogenblik. „Maar niet hier — deze atmosfeer is verstikkend. Neem haar voeten op, Lester." Wij droegen haar de hal door naar haar kamer en legden haar op het bed. Godfrey, over haar heen gebogen, begon haar armen op te heffen en te laten zakken met een regelmatig, vast rythme. „Zet de ramen wijd open," beval hij zonder op te zien. „Maak een handdoek of zooiets nat in koud water en breng hem hier." Simmonds wierp de ramen open, terwijl ik werktuigelijk naar de badkamer ging, een handdoek nat maakte en op Godfrey's bevel ze tegen haar gezicht en hals sloeg. De minuten verliepen en eindelijk gingen de lippen open in een trillenden zucht, de boezem ging

op en neer door een diepe ademhaling en een licht losje kwam op iedere wang. „God zij dank!" zei Godfrey met een stem, die veere op een snik leek. „Kom, Simmonds, ga nu dat Iersche meisje halen en laat een van je agenten Dr. Hinman telefoneeren." Simmonds deed wat hem gevraagd was en een oogenblik later kwam hij terug, het doodelijk verschrikte meisje achter zich aan sleepend. Haar tanden klapperden en zij stond op het punt te gillen toen zij de onbewegelijke gestalte op het bed zag, maar Simmonds schudde haar wild heen en weer. „Je hoeft nergens bang voor te zijn," verzekerde Godfrey haar. „Je meesteres is niet dood — zij zal wel gauw bijkomen. Maar je moet haar uitkleeden en naar bed brengen. En dan moet je haar gezicht met koud water tot de dokter komt. Begrepen?" „J-j-ja, mijnheer," stamelde het meisje. „Maar o, o!" En zij barstte in zenuwachtig snikken uit. Simmonds schudde haar weer heen en weer. „Wees niet dwaas, Annie Crogant," zei hij. „Beheersch je!" Godfrey richtte zich op en nam een van de slappe polsen op. „Haar pols wordt sterker," zei hij na een oogenblik. „Hij zal spoedig — hallo! wat is dat?" Vastgeklemd in de slanke vingers was iets dat leek op een verscheurden, gekreukelden gummi-handschoen. Hij trachtte de vingers los te maken, maar toen hij ze aanraakte, trokken zij zich krampachtig samen en een zacht gekreun kwam van het bewusteloze meisje. Na een oogenblik hield hij er dus mee op en legde de hand weer neer. „Je begrijpt dus wat je te doen hebt?" vroeg hij het werkmeisje en zij knikte zwijgend. „Gaat mee, jongens," voegde hij erbij en ging ons weer voor naar de hal. Zijn gezicht droop van het zweet en zijn handen trilden, maar hij slaagde erin zich te beheerschen. „En nu naar Señor Silva," sprak hij op anderen toon, den lantaarn uit mijn hand nemend. „Ik vrees dat hij een onaangenaam ontwaken zal hebben." „Hij bleef daar als een standbeeld zitten, zelfs toen ik de slang doodschoot," merkte Simmonds op. „Hij is een wonder". „Ja," erkende Godfrey, terwijl hij den gang inliep, „hij is een wonder". Toen bleef hij staan, keek om zich heen en wierp een strengen blik op Simmonds. „Waar is de man, dien ik hier op wacht heb gezet?" vroeg hij. „O," stamelde Simmonds, „ik herinner het mij nu — hij hielp ons de jonge dame dragen. Maar wij waren allen in de hal — je bedoelt toch niet..." Godfrey stapte de kamer binnen en liet zijn licht door het vertrek schijnen. De divan was ledig. Simmonds wierp slechts een enkelen blik door de kamer. „Hij kan niet ver weg zijn!" sprak hij. „Hij kan niet vluchten in zijn wit kleed. Ga mee Tom!" En gevolgd door zijn helper, rende hij de trap af. Ik zag hoe Godfrey zich half omkeerde om hem te volgen; toen streek hij met zijn hand langs den muur binnen de deur, vond het knopje en draaide al de lichten op. Zijn gelaat was bleek en toornig. „Het is even goed mijn schuld als van een ander," zei hij woedend. „Ik had moeten weten dat Silva zou zien dat hij het spel verloren had en dat hij in de algemeene opwinding zou trachten te ontsnappen. Ik had een oogje op hem moeten houden". „Je oogen waren toch al druk genoeg bezig," merkte ik op. „Bovendien is hij misschien niet ontsnapt." Godfrey's gelaat deed zien dat hij die hoop niet koesterde. „Laten wij eens zien wat er met Mahbub gebeurd is," zei hij. „Misschien is hij ook gevlucht." En hij deed de binnendeur open. De vlam in het kolenbekken was uitgebrand en de rook kwam slechts nu en dan in wolkjes, zwaar van doodelijken geur. De Thug was niet gevlucht. Hij lag op den vloer — een vreeselijk schouwspel. Hij lag op zijn rug, met gebalde vuisten, zijn lichaam in kramp krom getrokken, zijn hoofd ver achterover geworpen. De zwarte lippen lieten de leelijke tanden zien, en de oogen waren omhoog gerold tot zij glinsterden als twee leege witte bollen. Opzij van zijn hals, juist onder de kaak, was een afschuwelijke zwelling. Godfrey's lantaarn gleed over het lijk van top tot teen en ik werd akelig toen ik ernaar keek. „Ik ga naar buiten!" riep ik uit. „Dat kan ik niet uithouden". Ik rende naar het open raam. Godfrey kwam daar na een oogenblik bij mij. „Ik voel mij ook allesbehalve lekker," zei hij, den lantaarn in zijn zak stekend en zijn glimmend voorhoofd afvegend. „Het is zoo helder als de dag wat er is gebeurd. Ik zag een schijnsel van Miss Vaughan op den vloer, begreep dat wij niets konden doen met die slang in de buurt en schoot erop, maar ik rukte alleen maar een stuk van den kop af en het ding, dol van woede, sprong op den Hindoe af. Niets ter wereld had hem kunnen redden, nadat het zijn tanden in den hals van den Hindoe had gezet."

(Wordt vervolgd).

GROOTE MARKT MET HALLETOREN TE BRUGGE.

BRUGGE.

DE Meiboom staat geplant hoog op den toren van 't belfroot, hoog boven 't gewoel daar beneden, waar de voor al sinds eeuwen de menschen bijeenroeft van heinde en ver naar Brugge, de rijke Hanzestad, de stad van rijke kooplieden, van machtige poorters, van zelfbewuste gildebreeders. De Meiboom ziet neer, twinkelend van jong groen loof, op de menschenmassa aan den voet van den Halletoren, op de menigte, die hier samenkomt om feest te vieren. Daar kwamen ook eenmaal de kooplieden uit het verre Novgorod, in lange tabbaarden, gedoken in zware bontmantels, daar gingen eens Zweden en Noren, in kleurige kleedij, de puntige bontmuts op het hoofd. Fel tintelde daartusschen het lustige rood der Vlaamsche boeren, met vrouw en kinders opgetrokken, uit de dorpen rondomme, van Heilig kruis, van Sinte Pieter, van Sint Michiels en Schipstalle. Ze schoten, als nog hun zoste eeuwse afstammelingen, op den vogel, en speelden met den kloot, op de groote Markt met zijn tenten en tentjes, waar kwakzalvers en waarzegsters, wonderdieren en wondermensen hun onderdak vinden en een goeden duit verdienen aan de boeren, burgers en buitenlui, die zich komen vergapen. Onwrikbaar temidden van dit gewoel verheft zich de hooge toren van den belfroot, den Halle-toren. Al in de jaren, dat Brugge nog niet was de machtigste koopstad van Vlaanderen, de stad, die keizers en koningen de wet voorschrijft, die 't bestaat Lodewijk van Nevers, haar wettigen heer en meester, gevangen te nemen, die in 1488 zelfs den Roomsch-koning Maximiliaan van Oostenrijk opsluit in 't huis Cranenburg, ook op de Groote Markt gelegen, bestond deze Hal. Reeds voor 1239 waren de palen geheid bij het riviertje de Reie, op welke de halgebouwen werden geconstrueerd. Maar weinig is er over van 't oorspronkelijke bouwwerk: voortdurend werd 't veranderd en

hernieuwd, zoodat alleen de tympanen der vensters op de eerste verdieping nog hun primitief karakter bewaarden. De Halletoren of belfroot, waarop nu de Meiboom is geplant, droeg in de 13de eeuw een houten klokketoren; in 1280 werd deze door brand vernield en de zware klokken verbrijzelden in hun val het gewelf van de zaal, waarin de stedelijke archieven werden bewaard, zoodat alle authentieke stukken, Brugge betreffende, verloren gingen. Maar de dertiende eeuw was de tijd van Brugge's grootsten bloei, zoodat reeds in 1282 de herstellingswerken begonnen, die veertien jaar later waren beëindigd. Nu geheel van steen, rees de imposante toren hoog boven de omringende gebouwen uit, en hier heeft de Brugsche restauratiewoede ten minste geen schade aangericht. Nog had ze niet de hoogte, die haar nu tot zulk 'n eeuwig symbool van de eenmaal onwrikbare macht der steden maakt. Alleen de beide vierkante verdiepingen, waarop Jan van Oudenaerde de ranke hoektorentjes ciscleerde, bestonden aanvankelijk; pas op het eind der vijftiende eeuw werd de „lantaren", de achtkantige campanile gebouwd, die, eerst bekroond met een beeld van den H. Michaël, later den Leeuw van Vlaanderen droeg. Sindsdien draagt het platte dak nog slechts den groenen Meiboom, gedurende heel de maand Mei, als de gansche geweldige Markt davert van kermisgejoel, als het gewemel der menschenmassa's de verstorven herinnering wekt aan de eeuwen, toen de straten en pleinen der groote Hanzestad als thans de City van Londen. Zoo was 't op 't eind der 13e, heel de 14e, een deel der 15e eeuw. Maar veel eerder reeds begint Brugge's belangrijke historie. De stad dankt haar naam waarschijnlijk aan de brug, over het Zwin ge-

slagen, de rivier, waaraan ze, met Sluis en Damme, haar opkomst, haar bloei en haar verval schuldig is. Deze brug diende waarschijnlijk om een directe verbinding te krijgen tusschen Oudenaarde en Aardenburg. Dit was de kern, waarom de aller-oudste stad verrees, waarschijnlijk daar, waar nu de Oude Burgstraat wordt gevonden. ☒ 't Alleroudste Brugge werd begrensd door vier grachten, te weten de Dijver, de Reie, de Boterbeke, die nu verdwenen is en waarvan men de sporen gemeend heeft te ontdekken onder de huizen van de Oude Burgstraat, en ten slotte door een gegraven gracht, waarover later de Nieuwstraat werd gebouwd. ☒ Deze versterkte plaats was het Municipium Flandrense, waarvan al in de 7e eeuw wordt verhaald in de levensbeschrijving van Sint-Eloi, later Municipium Brugense geheeten. Alle factoren voor een stad waren hier reeds bijeen, het steenen kasteel, 't Steen', een wachttore, een Schepenhuis, een wolpakhuis en de Garenkoopersstraat. Wel een bewijs, dat Brugge van oudsher haar voorspoed baseerde op alles wat met lakenkooperij en weversbedrijf verband hield. Pas veel later echter, toen heel de Oude Burg tot stof was vergaan, zou de stad haar waarlijken bloei bereiken. Deze ving reeds aan, toen Boudewijn I, door Karel den Kale tot Markgraaf van Vlaanderen verheven, in de 9e eeuw een nieuwe versterkte plaats aanlegde, om de aanvallen der Noormannen te keeren; deze burg, omringd door grachten en muren, waarin de relieken van den Heiligen Donatus werden gemetseld, bestaat nog, evenals één der grachten, die haar omringden. De burg was en is nog voornamelijk bebouwd met de gouvernementsgebouwen: de handel bleef beperkt tot Markt en Hallen. Overweelderig is de indruk van het geheel, dat in onzen tijd door een imiteerende restauratie veel van zijn eerlijke schoonheid inboette, al zullen de bewonderaars van oud stadsmooi misschien erkentelijk zijn voor de nauwgezette copie ervan. Alle eeuwen zijn er vereenigd: de Heiligbloedskapel, nog het best het oude karakter conserveerend, een karakter, dat in de versletenheid der oude steenen gemeenlijk beter uitkomt dan in de fraaist opgepoetste restauratie, dateert in de beneden kapel uit de 12e, in zijn gevels uit de 15e en 16e eeuw. Al in 1095 zou Robert II, graaf van Vlaanderen, teruggekeerd uit het Heilige Land, relieken hebben meegebracht van den H. Basilus, bisschop van Nieuw-Cesarea. Omstreeks 50 jaar later, tusschen 1134 en 1147, werd door Dirk van Elzate en zijn vrouw Sibylle van Anjou de benedenkapel gebouwd ter eere van de H. Maagd en den H. Basilus. Als bijna alle oude bouwwerken, is deze kapel vaak herbouwd, nadat ze verbrandde of tot ruïne vervallen was. Zeker is, dat de zuidmuur nog een fragment is van de allereerste ommuring van den Burg. In dezelfde kapel werd ook het graf van Jan van Oudenaarde teruggevonden, den straks genoemden bouwmeester; niet is bekend of deze architect enig deel der kapel herbouwde. Wat er ook veranderde, de reliek, die de oorsprong was van haar ontstaan, bleef de eeuwen door bewaard. Niet die, welke Robert van Vlaanderen meebracht van zijn tochten naar het Heilige Land, maar die, welke Dirk van Elzate in 1149 ontving uit handen van den Patriarch en den Koning van Jerusalem, als loon voor zijn heldenmoed in den tweeden Kruistocht betoond. Nog wordt de reliek bewaard in dezelfde fiole, die de vrome kruisvaarder met zich meevoerde. En de legende verhaalt hoe 't Heilig Bloed iederen Vrijdag opnieuw vloeibaar werd en bruisend. Hoog in eere werd het steeds door de Bruggenaars gehouden. Toen in 1207 Philips de Schoone als overwinnaar door Vlaanderen trok, zonden de Bruggenaren hem een deputatie tegemoet om hem te smeeken hun het Heilig Bloed te laten. In plechtige gelofte stond Philips hun verzoek toe. De reliek werd in 1578 uit de handen der Geuzen gered, in 1797

Foto Arthur Brusselles.

DE INGANG VAN HET BEGIJNHOF TE BRUGGE.

ontkwam ze aan de schennende handen der revolutionaire nieuwlichters. Pas in 1819 werd ze aan den eeredienst teruggegeven en wordt in den zoogenaamden schrijn van Albert en Isabella den volke vertoond. ☒ Naast de Heilig Bloedskapel verrijst het stadhuis, gebouwd op de plaats, waar eenmaal stond het Ghiselhuus van Boudewijn I, omstreeks 1280 als Scepenhuus in gebruik genomen. Zooals 't zich nu vertoont, is 't een rampzalige copie van veertiende-eeuwschen luister, waaraan iedere echte zelfbewustheid ontbreekt. Vooral de beelden in den voorgevel, de plaatsvervangers van die, welke in 1792 door de Fransche troepen op een geweldigen brandstapel, op de Groote Markt opgericht, werden verbrand, zijn pijnlijk van desolate nuchterheid. Een nuchterheid, die niets meer verstond van de harmonische praal, waardoor de regeerders van 1376, die dit monument schiepen, uiting gaven aan hun waardig machtsgevoel. De veertiende eeuw was dan ook inderdaad de bloeiperiode in Brugge's bestaan. Wel was al vele eeuwen eerder Brugge de rijke koopmansstad. Reeds in de 9e eeuw had Brugge een eigen Munt. In de 12e eeuw onderhield 't belangrijke betrekkingen met Duitschland, Engeland, Frankrijk. 't Werde de belangrijkste factorij voor den handel op Nowgorod en het Oosten. Alle volkeren hadden er hun gezanten en hun kantoren; de Duitsche Hanze, de Fransche Hanze, en die van Londen droegen het hunne bij tot de snelle ontwikkeling der stad. ☒ Uiterst curieus was de positie der Duitsche kooplieden in Brugge: sinds 1310 vormden ze er een zeer begunstigde kolonie van tijdelijk — immers voornamelijk in den vaartijd, den zomer — daar gevestigde kooplieden met eigen rechtspraak, eigen bestuur, met invloed op marktwezen en tol. Geleid door zes oldermannen, uit de Wendisch-Saksische, Westfaalsch-Pruisische en Gothisch-Lijflandsche „natiën” gekozen, vormden deze kooplieden er den „communitas

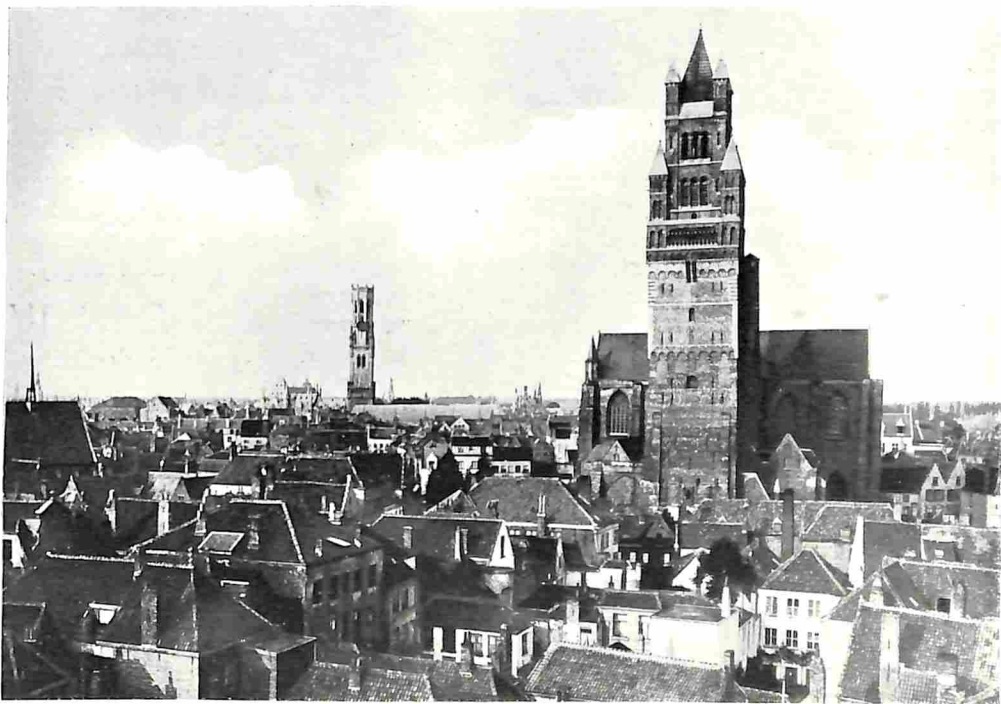

Foto Arthur Brusselles.

PANORAMA VAN BRUGGE. OP DEN VOORGROND DE TOREN DER VERLOSSERSKERK.

mercatorum de Alemannia" een kleine staat in den staat, beschermd door de in de 14e eeuw steeds machtiger omhoog strevende Hanze, die de Noordelijke zeeën beheerschte. Het Karmelieten-klooster was er hun plaats van samenkomst. Dit belangrijk middelpunt, dat door de Hanseaten zelfs als pakhuis werd gebruikt, is verdwenen; slechts een tweetal oude kloosters bestaan nog, gelijk het beroemde Begijnhof, dat echter nog slechts 5 begijntjes herbergt. Wel vinden we aan de Karmelietenstraat het huis der Engelsche dames, waar de stiftedames van St. Augustinus, in den tijd der vervolging uit Engeland verdreven, een onderdak vonden. En op de Memlinplaats staat de duistere, melancholieke gevel der Zwarte Nonnen van Béthel. Maar wel het belangrijkste en intiemste is het Begijnhof, aan de buitenzijde der stad gelegen, vlak bij het lyrische Minnewater, waarvan de naam in de 13de eeuw prozaïsch Binnewater was. Om een wijd grasveld met lindes beplant, staan de oude huizen en huisjes gereid: haast niemand vertoont zich voor de kleine ruitjes der ramen. Een enkel oud vrouwtje steekt het plein over langs de met ruwe keien geplaveide paden; van de begijntjes zelve valt niets te speuren, waar heur getal tot vijf is geslonken! Alleen het huis der Grande Dame behield zijn vroeger aspect, met de groote werkkamer, waar nog kant wordt geklost op het kantkussen, al zijn de beoefenaars geringer in aantal geworden. ☞ Door de groote poort treden we weer naar buiten om langs het Minnewater, eenmaal een zijtak van het nu geheel verzande Zwin, waaraan Brugge zijn opkomst en zijn ondergang is verschuldigd, op de vroegere wallen te geraken, die in liefelijke, welig begroeide „lustwaranden" zijn herschapen. ☞ Twee torens beheerschten hier in vroeger eeuw den toegang tot het Minnewater. De Oostelijke, in den vorm van een halve maan gebouwd, nu afgebroken, dateerde van 1401. De nog bestaande Westelijke, formidabel dreigend, massief oprijzend als de fortificatie van een middeleeuwsch kasteel, staat daar reeds sinds 1398 en werd in de 15de eeuw als kruittoren gebruikt. ☞ Dan vangen we onze wandelingen langs de vesten aan. De vesten, die al hun vroegere verschrikking verloren en nu de eenzame en lieflijke wandelplaats werden voor minnende

BRUGGE. DE SPIEGELKAAI.

paartjes, rentenierende oude heeren, romantische zwervers (die er ook zijn!), de vesten, waar de overgebleven poorten een min of meer verloren indruk maken. Het allereerst komen we langs de Gentpoort, nog slechts de gedeeltelijke rest van een poort, in 1402 begonnen, in 1513 opnieuw versterkt door Jan de Maech. Maar reeds ten tijde van den Sporenslag, toen voor de eerste maal de tweetaligheid het duidelijkst aan den dag kwam, bestond hier een poort, gelijk ook op de plaats, waar nu nog de Kruispoort den weg naar Aardenburg afsluit, een machtig poortgebouw de stad verdedigt. De nu bestaande Kruispoort is nog slechts een schamel overblijfsel van de poort, zooals die voorkomt op de kaart van Brugge, in 1562 door Marcus Gheeraerts geteekend. Het gansche deel aan de overzijde van de gracht is verdwenen, evenals de ophaalbrug, de valpoort en de bovenstukken der massale torens. Ook de torens ter weerszijden, op de kaart van Gheeraerts nog voorkomend, bestaan niet meer. Maar wél vinden we bij de Kruispoort nog twee standaardmolens, zoo verschillend van hun jongere maar statiger Hollandsche broeders. Als een jeugdig zich voordoende coquette onder grooten luifelhoed vertoonden ze zich vroeger in grooten

getale rondom Brugge, boven op de aarden versterkingen, op het eind der 13e eeuw aangebracht. Ze ontnamen het privilege aan de Hollandsche steden als „molenstad" be- roemd te zijn, want gelijk deze, veroorloofde ook Brugge zich, dezen bijnaam. Slechts één van de beide molens is nog die, welke altijd te Brugge op dezelfde plaats werd gevonden, de tweede molen werd van Peteghem in 1911 naar hier overgebracht, zoodat de omgeving van de Kruispoort nog bijna geheel haar oud aspect bewaarde. De Kruispoort zelve is een buitengewoon specimen van oude militaire architectuur. In 1366-'67 door Matthijs Sagen en Jan Slabbaert gebouwd, werd ze geheel herbouwd in 1402 door Jan van Oudenaerde en Marten van Luevene, die ook de Gentpoort en de Kathrijnepoort reconstrueerden. Nog noem ik de Smedepoort, de vroegere Dammer Poort, de Ezelpoort, door welke men, als de Fransche naam aanwijst, op den weg naar Oostende komt. ☞ Deze poorten speelden, als vanzelfsprekend, een belangrijke rol in de Brugsche historie, en al bestonden in den aanvang der 14e eeuw de nog resteerende poortgebouwen niet, toch waren de punten, waar ze thans

verrijzen, versterkt en werden ze verdedigd als zijnde de voornaamste toegangen tot de stad, waarlangs de vijand, binnen trekkend, gemakkelijk Brugge zou hebben bezet. En hoe vaak moesten ze worden verdedigd. Immers, feitelijk kende Brugge, zelfs in zijn welvarendste dagen, nooit rust. Vrijheidslievend waren haar burgers, die kenden hun eigen kracht en zichzelf wenschten te regeeren. Op 't eind der 13e eeuw vooral veroverden de handwerkslieden, in gilden vereenigd, dit zelfbewustzijn. Machtig waren de gilden, machtig door hun organisatie, ingericht om de nijverheid te beschermen tegen de sterke concurrentie en tegen de groote industrie. Volkomen democratisch waren hunne principes, waar slechts bekwaamheid den een boven den ander den voorrang gunde. Gelijkheid van stand onder de arbeiders, onderlinge aansluiting, gelijkmatigheid van voortbrenging en daardoor van verdienste, zorg voor deugdelijk fabrikaat, dit waren de grondbeginselen, die eeuwige voorspoed beloofden en ze, zonder den weerspannigen mensch zelve, eeuwige voorspoed zouden hebben gebracht. Waarbij dan nog kwam,

dat hongersnood en epidemieën telkens opnieuw bedreigingen waren voor het geluk der menschheid; dat persoonlijke veiligheid toch nog zeer veel te wenschen overliet.

(Slot volgt).

RO VAN OVEN.

DES WACHERS LICHTGLANS.

In donkring ligt de zee. Het woelend golvenheer spoelt ongezien zijn koele waatren bruisend voort. Niets dat de rust van stillen avondstond verstoort dan enkel het geklots van 't rustloos deinend meer.

Laag aan de donkre lucht schiet immer heen en weer het helle torenlicht. Zijn felle glanzing boort zich door den verren, grauwen nacht. Door niets gestoord flitst steeds opnieuw des wachters lichtglans op en neer.

Die glans is als een groet van Vaderlandsche kust: een welkomstgroet aan hem, die eindlijk zwervensmoe den steven heeft gewend, bij haar weer zoekt de rust.

Voor hem, die gaat, is hij een afscheidsgroet; zijn licht wenkt uit de verte nog „Vaarwel, tot weerziens" toe, als al het andre lang reeds diep verzonken ligt. D.A. POSTEMA.

VAN DEN HAK OP DEN TAK.

ZIJNDE EENIGE VERWARDE, MAAR VERTROUWELIJKE
MEDEDEELINGEN AAN DEN LEZER.

WIES hield vol, dat ik in een van de vele brieven, die ik haar in onzen engagementstijd heb toegesonden, had beweerd, dat háár keuze steeds de mijne zou zijn. Ik trachtte het feit te beslechten door te zeggen, dat, zelfs wanneer ik dat al beloofd mocht hebben, zij toch met zoo'n ruggegraat-loozen onzelfstandigen man niet tevreden zou zijn. Maar Wies wilde toch niet rusten voor ze mij, zwart op wit, had aangetoond, hoe ik mezelf, door die toezegging aan handen en voeten vastgesnoerd, den weg tot zelfstandig oordeel afgesneden had. Dus wandelden we op de teenen naar boven, om de baby niet wakker te maken. Daar lagen de brieven in kleurige kruislintjes gebonden te wachten op den kwaden dag, waarop onze kleinen ze bij het brievenbestellertjespelen in de brievenbussen van de burens zullen deponeren. ☼ Natuurlijk bleek, dat Wies gelijk had, en daardoor werd het doux karakter van dien brief meer een douche. ☼ Maar eveneens ontdekten we, dat zich tusschen die billets-tendres fragmenten bevonden van geschiedenisjes, waartoe onze wandelingen door het groote bosch, in de nabijheid waarvan wij beiden vroeger woonden, ons hadden geïnspireerd. Alleen aan Wies' memorie — hoe onvooroordeelend die nu ook te pas mocht komen — was het dus te danken, dat wij het verhaal vonden van „Flora's overvloed”.

FLORA'S OVERVLOED.

☼ Dat was de grootste attractie, dat je zóó, zonder een trap op te klauteren, van den hooiwagen af in het gat van den zolder kon stappen. Dan werd het bind losgegooid en vloog de klemmende ponderboom omhoog. En met stoere krachtbewegingen plantten de groote broers de rieken in de hooimassa en wierpen zij groote dotten van het geurige hooi door de wijdgeopende luiken. Tusschen de witte muren daar, onder de gloeiende pannen van het onbeschoten dak, leek de hitte samengeperst. Daar hing de geur van het hooi weeïg en zwaar. Maar daar traptten de vele stappertjes van de kinderen uit de omgeving onvermoeid het hooi samen. Riek zong er bij. En het was een stilzwijgende overeenkomst, dat haar gezang haar vrijstelde van alle werk. Haar mollige pootjes hingen over een der zware verbindingsbalken en bengelden mee op de melodie van haar lieve liedjes, die ze met haar zachte stemmetje in heerlijken ernst zong. Maar toen allen bij het vluggere refrein meedeunden, en haar beentjes pittiger heen en weer dansten, schoot haar eene klompje uit. Met haar teentjes krampachtig naar boven gekromd, probeerde ze het nog vast te houden. Maar het wiebelde halsstarrig op de gestrekte groote teen heen en weer. „Kijk die!” riep er een, „wat een aardappel in d'r kous! Je kan d'r heele hiel zien!” ☼ Beschaamd liet ze toen het klompje heelemaal glippen en Jan pakte het heen, het schande-been, en trok haar zoo in het zachte hooi-bed. Ze rolden over elkaar en kregen beiden hulp van alle kanten. En minutenlang ravotten ze als jonge honden. Maar Riek kon haar schaamte toch niet goed verkroppen, en toen Jan weer aller aandacht op de brutale gaping in het kousenzwart vestigde, begon ze verdrietig te huilen. ☼ Jan kreeg een forsche duw van den kleineren, maar pittigen Henk, die hem woedend toesnauwde: „Jij bent ook altijd net zoo vervelend!”

Dat was een redeneering, waar Jan het zwijgen toe moest doen. Maar op dat oogenblik werd de vriendschap tusschen Riek en Henk geboren. Een vriendschap, die in later jaren van zoo'n innigen aard werd, dat ieder het voor zeker achtte, dat zij man en vrouw zouden worden. Niemand twijfelde er aan of Henk, die nog een jaar in de stad zou gaan studeeren, zou na afloop van dien tijd in het groote huis van Riek's vader het antwoord komen halen op de vraag, die na zoovele jaren voorbereiding haast wel onuitgesproken kon blijven. ☼ Riek wachtte in den zijweg, die naar haar huis voerde. Zij was klein en slank, en leek in haar Schotsch-geruite kleedje een fleurige bonte bloem in het zonnige groen. Zij keek uit, en jawel, daar kwam hij. Groot en stevig gebouwd, de strooien hoed achter op zijn blonde haar. ☼ „Ik wachtte al,” riep ze hem van verre toe en wuifde met haar hoed. „Ja, dat zie ik,” zei hij wat kortaf. „Wat is dat nu,” pruilde zij, „krijg ik een stevige hand of knorren voor je weg gaat?” „Vindt je niet, dat we nu wel eens ernstig konden zijn, kleine meid?” antwoordde hij kalm. „Groet me dan eerst eens zoo het behoort, groote meneer,” plaagde zij. ☼ Hij werd niet kwaad en stond wat onhandig met zijn forsche armen zwaaiend naast haar. „Laten we wat oploopen,” stelde hij voor. ☼ Hand in hand liepen zij voort, en hij lette er niet op, hoe zij moeite moest doen, dezelfde groote stappen te nemen als hij. „Belof je me, kleine pop, dat je, nu ik je zoo weinig zien zal, toch veel aan mij zult blijven denken?” Zij knikte ernstig. ☼ „En mag ik je — 't is eigenlijk zot om dat tusschen ons ter sprake te brengen, maar laten we nu toch maar uitspreken wat zoo lang in ons gesluimerd heeft, zoodra ik met mijn studie klaar ben, als mijn vrouwtje halen om samen naar ons huisje te trekken?” ☼ Het nooit-verwachte geschiedde: ze schudde langzaam, zonder hem aan te zien, het hoofd en zei zacht: „Dat kan ik je niet beloven”.

OP HET BEGIJNHOF TE BRUGGE.

☼ Hij bleef plots staan en greep bijna ruw haar beide armen beet. „Hou je dan niet van me?” vroeg hij, nu werkelijk geheel wakker geschud uit zijn wijze kalmte. „Ik weet het niet,” bekende ze ernstig. „Ik heb altijd gedacht, dat de liefde me zou overrompelen, machtiger zou zijn dan ik zelf; me een overgroote gelukssensatie zou geven. We kennen elkaar zoo lang al, Henk, al van 't hooitrappen af. Ik heb je al dien tijd als mijn allerbesten vriend beschouwd en daarom zal ik, wat er ook ooit gebeuren zal, nooit de gelukkige uren vergeten, die wij samen hebben doorgebracht. Maar de heerlijke verrukking, die de liefde me zou moeten geven, het bruischend, groot, heilig geluk, dat ik me voorstel te genieten met, nu ja, met mijn man natuurlijk, die heb ik nooit in onze kameraadschappelijke verhouding kunnen vinden.” „Dus je wijst me af?” vroeg hij met mannelijke ongholpenheid. En de groote teleurstelling door de ineensstorting van al zijn hoop en zijn geestdriftige plannen maakte deze vraag bijna ruw. „Afwijzen is het woord niet, Henk. Je laat je door je gevoelens tot onjuiste gevolgtrekkingen verleiden. Een zuster versmaadt de vriendschap niet, die een broer haar aanbiedt. En toe, tracht dat voor me te zijn: een goede, lieve broer, op wien ik...” „Och zeur niet van vriendschap of broederliefde”, viel hij driftig uit. „Ik begrijp niet waar je die geëxalteerde begrippen vandaan haalt. Dacht je dat ik de diepe genegenheid, die ik sinds zoo langen tijd al voor je koester...” „Ja, daar geef je in je ongedelijke drift nu wel blijken van,” zei ze kattig, maar

met tranen in de groote, ernstige oogen. „Dacht je dan, dat ik met zoo'n fooi, met die broederlijke genegenheid, afgescheept kan worden? Hebben de innige uren, die we samen doorbrachten, dan in jou niets te kiemen gelegd?” ☞ Zij had verwacht, dat hij haar dezen avond over de toekomst spreken zou, dat hij met een voor beiden geluk-brennende belofte scheiden wilde; zij had haar antwoord lang overwogen; zij had ten slotte eveneens verwacht, dat haar overtuiging hem groote teleurstelling, verdriet wellicht geven zou. En zij vreesde, dat zij misschien ten laatste toch toegeven zou, omdat zij de smeeking van zijn trouwe oogen niet zou kunnen weerstaan. Maar nu hij haar bezit beschouwde als het van-zelfsprekend gevolg van hun kameraadschap, nu hij, uit den hartelijken omgang, die echter nooit in uitgesproken diepere genegenheid was overgegaan, hun verder samenzijn berekende als een conclusie, die uit deze praemissen logisch volgen moest, nu ontstelde zijn zelfzucht haar en voelde zij zich diep gekrenkt. ☞ Hun handen, die in het begin van hun wandeling innig ineengescharnierd lagen, hingen nu gedwongen omlaag. Ze waren doorgelopen tot het begin van het landgoed, waar in een bladerkoepel een verweerd Flora-beeld haar hoorn van overvloed met de steenen vruchten en guirlandes van marmere rozen en anjelieren sinds jaar en dag tentoonde. En toen hij aanhield, en in al driftiger woorden vroeg of ze wel goed wist wat ze deed; of ze er wel van overtuigd was, dat haar mond uitsprak, wat haar hart bedoelde, stampte ze op den grond en hief zepathetisch de hand op. „Als mijn vriendschap je dan niets waard is, kun je op elke toenadering wachten, totdat die steenen bloemen daar bloeien!” En zij schonk hem tot afscheid bruusk een laatste blik op de rugzijde van haar fleurig Schotsch japonnetje. ☞ ☞

Hiermede sloot het oude manuscriptje. Maar het eind, dat ik er indertijd aan had willen breien, was duidelijk genoeg. ☞ „Maak het af”, zei Wies resoluut. „Voer ze weer in elkaar's armen.

't Is wat sentimenteel. Maar wat doet dat er toe?” Ze dacht natuurlijk aan de nieuwe schoentjes, waartoe de opbrengst zou moeten bijdragen. ☞ „Het slot heb ik al,” antwoordde ik. „Natuurlijk bedenken ze zich beiden, want ze zijn nu eenmaal gek op elkaar. Een vrouw wil de liefde echter niet zoo regelmatig laten opkomen als koepokjes na de inenting, een vrouw eischt overrompeling, vuur, strijd. Maar den anderen morgen gaat ze — na een slapelozen nacht — met een bouquet teere Lathyrus Oderatus op stap om die, als een welsprekende aanwijzing, in Flora's schoot te deponeren. En daar stoot ze dan een blij gillette uit van verrukking. Want in den kalken korf ligt een veelzeggende ruiker bedauwde theerozen. En daarvoor staat met bedroefde oogen als een mistroostige dog, de afgewezen. Desgewenscht ook met een vreugdekreet ontdekt hij haar. En de stippeltjes, die ik dan zetten zal, beteekenen de omarmingen, waarvan jullie vrouwen, misschien meer nog dan wij de innigheid doorvoelen kunnen.” Wies knikte bevredigd. ☞ „En dan lasch ik er in,” vervolgde ik, „dat die Lathyrus is gekweekt uit zaad van de firma Zus, en dat de theerozen zijn gesneden van de prachtstammetjes, geleverd door kwekerij Zoo, en dan heb ik een origineel voorbericht voor een nieuwen bloemen- en plantencatalogus. En jouw nieuwe schoentjes komen er!” Ze keek me lichtelijk verwijtend aan en zei: „Steek er nu niet den draak mee!” ☞ Maar ik sloeg mijn arm om haar heen en antwoordde: „Och meidlief, er zijn sinds het

krabbelen van dat sentimentaliteitje zoovele jaren verstreken. En dat lief gevalletje lijkt me nu al te opgeschroefd en gewild. Ik heb in de tusschenliggende jaren aan zoovele ernstiger dingen gedacht en zooveel leed begrepen. Ik heb de passie en de zelfzucht van alle kanten bekeken; ik heb en geluk en droefenis naar mijn beste weten ontleed. Ik heb gewanhoopt, toen ik blikte in de diepe oogen van een moeder, die een mismaakt kind ter wereld bracht. Ik heb lang gedacht aan de harde trekken om den mond van de vrouw, die in haar kleine woning, waar alles in één vertrek gebeuren moet: wonen, slapen, eten, sterven, geboren worden, den drankadem van haar man niet ontvluchten durft. En dat kennende, wetende, ontledende, Wies, aarzel ik, om te trachten met die niemendalletjes die ontstellende werkelijkheid liefjes te parfumeeren.” ☞ Zij had al luisterend, de andere paperassen door haar handen laten glijden. Ze haalde een katerntje te voorschijn, waarop ze zelf wat neergekrabbeld had en zei, nadat ze nog even in grooten ernst had gezwegen: „Je behoeft niet luchtigjes over het schokkende leed van anderen heen te stappen. Je kan ook niet je eigen verdriet doen opgaan in een lach. Maar wel moet je er voor waken, dat je de stuwkracht van het rijke leven zelf niet buiten sluit; dat je de goddelijke schoonheid, die je in de natuur hebt gevonden, niet doet verdwijnen achter het mistgordijn van je eigen mistroostige bespiegelingen. ☞ Hoor wat ik vroeger eens

geschreven heb: „... en voor dien gefolterden ziel is het bosch met zijn zon en zijn bloemen, zijn kleur en zijn geuren, een goddelijke, droefheid-stillende vriend. Want het is wijd en ernstig en stil. Het is groot en mild, betrouwelijk en zwijzaam. Wat demensch meedraagt aan onrust en twijfel en verlangen, neemt het op in zijn heilig, indrukwekkend zwijgen. Onze gevoelens en verlangens zijn steeds onrustig, steeds veranderlijk; onze toekomst is altijd onzeker en lijkt steeds versomberd door onze angsten voor mogelijk leed. Maar de boomen

van het bosch zijn altijd sterk en betrouwelijk. En hoe we op de aarde ook mogen worstelen in twijfel en onrust, de sterke stammen dragen den hemel, waaruit toch ieder voorjaar kracht en vreugde en zonneschijn naar ons afdalen. Daarom zullen we altijd sterking en loutering vinden in den kracht, die uit het ruischen van de boomen nederstroomt.” ☞ We waren opgestaan en keken, op het balkon getrouwelijk aaneen geleund, naar buiten. „Wanneer heb jij dat geschreven, Wiesjekind?” vroeg ik. „Toen onze oudste jongen is gestorven,” zei ze kalm en ernstig. „en ik overal steun zocht, maar medelijden ontving, toen ik opbeuring vroeg, maar door jouw leed het mijne nog zwaarder voelde. In mijn radeloosheid heb ik dien steun en troost toch daár gevonden.” „Jullie vrouwen zijn soms om voor te knielen,” zei ik zacht, — terwijl ik haar hand greep. ☞ En in de avondstille liepen we naar beneden en gingen we het groote bosch in, waar een late zanger opvloog en een blij lied jubelde in het al donkerend groen.

HENRI VAN DER HORST.

Van een hoofdigen Westfrieschen boer.

BEKEND is „De Hoofdige Boer”, die Staring veewigd heeft in 'n gedicht: de Gelderschman, die niet verkoos te gaan over de brug, welke gemaakt was ten gerieve van de menschen, die naar de kerk te Almen gingen, maar die met waterlaarzen aan,

Foto Arthur Brusselles.

DE SMEDEPOORT TE BRUGGE.

Foto Arthur Brusselles.

DE GENTSCHE POORT TE BRUGGE.

door de beek bleef waden, zooals z'n voorouders ook altijd hadden gedaan. ☒ De hoofdigheid van den West-Fries, van wien ik ga vertellen, was van 'n beter allooi. Men weet dat de West-Friezen ook over 't algemeen tamelijk sterk aan den vasthoudenden kant zijn. Dit is b.v. gebleken uit den tegenzin, dien ze toonden tegen 't gebruik van kunstmest, tegen 't meer op wetenschappelijken basis bebouwen van 't land en 't bereiden van kaas en boter. Zien ze later, dat degenen onder hen, die verder kijken dan hun neus lang was, gelijk hadden, dan zeggen ze niets, maar volgen 't goede voorbeeld in hun welbegrepen eigenbelang. Ze blijven niet met waterlaarzen door de kikkersloot ploeteren, maar gaan netjes over de brug. Op 't oogeblik zijn er weer heel wat

stamgenooten, die niets willen weten van 'n drinkwaterleiding en zich hevig verzetten tegen de plannen van de kanalisering van West-Friesland. In den ouden tijd hebben ze zich heel lang, veel te lang beholpen met hun ellendige modderwegen, en de plannen tot 't beharden ervan vonden veel tegenwerking of lijdelijk verzet. ☒ Het voorbeeld van het

aanleggen van een klinkerweg tusschen Enkhuizen en Hoorn in 1670 vond geen navolging. Lang nog bleven de wegen in treurigen toestand. In Drechterland (= 't Rechterland) werden de wegen eerst tusschen 1820 en '30 gemacadamiseerd. In 't midden der vorige eeuw begon men de wegen in de Vier Noorder Koggen met klinkers te bestraten. Sommige deelen van dezen polder behoorden vroeger tot de minst welvarende. Tengevolge van de slechte afwatering stonden de weiden voor 'n groot deel van 't jaar onder water, en de boerenhuizen, op terpen staande, staken als eilandjes er boven uit. De koemest werd verzameld en op hoopen gelegd om gedroogd te worden tot brandstof. Zoo was 't in de dorpen Hauwert, Oostwoud en Nibbixwoud.

'n Oud rijmpje zei „Hauwert is een gezegend land. De koeien geven de melk en ze... de brand". Zoo'n hoop gedroogde mest heette 'n schok en de Hauwerters hadden den spotnaam van „Hauwerter Schokkers". Ze hadden over het algemeen een armoedig bestaan. Boerenarbeiders waren er zoo goed als niet. Ieder boer deed met de leden van z'n gezin 't werk. De prijs van 't land was langen tijd zeer laag, de veestapel van geringe waarde en de zuivelproducten door 't slechte, zure gras, dat 't vee te eten kreeg, natuurlijk ook niet van prima kwaliteit. Nog in de eerste helft van de 19e eeuw werd als koop prijs f 1,200 per bunder betaald. In 1840 bracht 'n boerderij van 24 bunders slechts f 8600 op. ☒ Vele boeren meenden, dat 't water de vruchtbaarheid aan 't land moest geven.

Maar er waren er toch ook, die verklaarden, dat alleen wegstromend water dit kan doen door 't achterlaten van slib, en dat stilstaand water 't land moerassig maakt en bederft. Tot de laatsten behoorde 'n zekere Klaas Barendse, die in de 17e eeuw 'n dagboek schreef, dat bewaard is gebleven en waardevolle gegevens bevat op 't gebied van landbouw en veeteelt in vroeger tijd. Deze boer klaagde met andere land-eigenaars van Hauwert en Oostwoud bij 't Polderbestuur herhaaldelijk over den last, dien ze ondervonden van 't overtollige water. Eindelijk besloten de Staten een commissie te benoemen, die een onderzoek in loco moest instellen. Het trof

nu echter zeer ongelukkig, dat in 't voorjaar, waarin dit onderzoek plaats vond, aanhoudende droogte heerschte en er juist dat jaar over 't water niet viel te klagen. Het resultaat was dan ook, dat de klagers de tijding thuis kregen, dat ze ongelijk hadden, want dat nergens zoo'n overvloed van gras werd gezien als op hun land. Die toestanden bleven jaren lang, zooals ze waren. ☒ Eén van de landeigenaren, C. Haringhuizen te Oostwoud, besloot zich zelf te helpen. Dat was in 1842. Hij liet 'n kade leggen om z'n land, bouwde 'n molentje en maalde 't overtollige water in de groote poldersloot. Maar hij deed dit tegen den zin van 't Polderbestuur en zonder toestemming. Aan 't bevel om op te houden met malen wilde hij niet voldoen. Nu werden er koddebeiers

op den molen afgezonden om hem af te breken of althans vast te leggen. Maar onze boer zat in z'n molentje gereed om ze te ontvangen. Hij had zich gewapend met 'n geladengeweer (of met 'n bijl) en om erger te voorkomen trokken de koddebeiers af. Nu werd „Groote Kees" (zoo was z'n bijnaam wegens z'n reusachtige gestalte) bij den Gouverneur ontboden. Maar onze man ver-

dedigde zich flink en sloeg zelfs, om z'n woorden kracht bij te zetten, met de vuist op tafel. De Gouverneur gaf nu last aan de heeren Bestuurders der Bannen om hem verder ongemoeid te laten. Toen later de andere boeren zagen, hoe veel beter 't land van Haringhuizen was dan 't hunne en hoeveel meer voordeel hij er van trok, volgde de een na den ander z'n voorbeeld. Zoo werd hij de wel-doener van zijn gansche omgeving. Op zijn grafsteen staat een molen gebeiteld. ☒ De dorpen Hauwert, Nibbixwoud en Oostwoud behooren thans tot de welvarendste in West-Friesland en 't land tot het allerbeste. 'n Koopprijs van f 4000 per H.A. en 'n huur van f 250 per jaar zijn niet zeldzaam.

J. SCHUITEMAKER Cz.

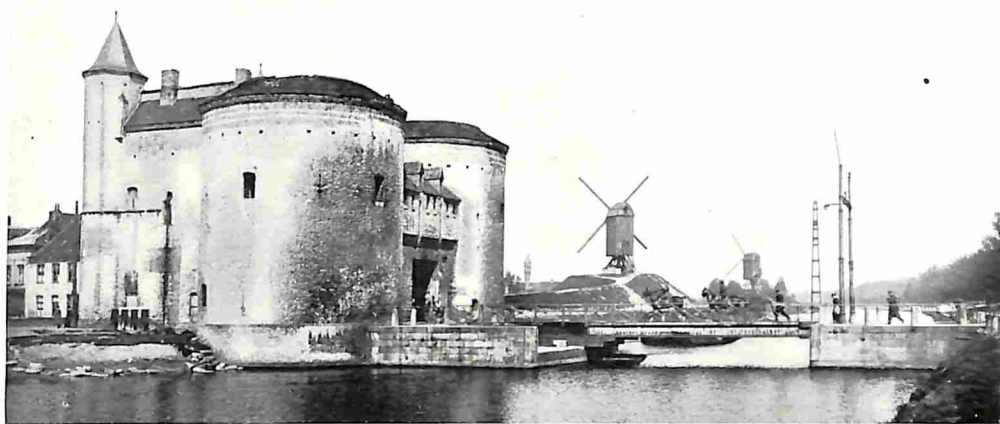

Foto Arthur Brusselles.

DE KRUISPOORT TE BRUGGE.

Foto Arthur Brusselles.

DE EZELPOORT TE BRUGGE.

EEN AANSLAG OP LEIDEN'S STADSSCHOON.

WORDT DE MARE GEDEMPPT?

ER is een tijd geweest, waarin de Nederlander, die het waarlijk goed meende met de stad zijner inwoning, er vast van overtuigd was haar schoon te zullen verhoogen door het dempen harer grachten, waardoor kostelijke boulevards „à l'instar de Paris" zouden ontstaan, welke haar een „modern", wijdsch en indrukwekkend aanzien zouden geven. Die tijd is, gelukkig, voorbij. Men ziet thans in, hoezeer de grachten onzer Hollandsche steden tot haar karakteristieke schoonheid bijdragen, ja, er vaak zelfs het voornaamste schoon van vormen, en, met de gedempte grachten voor oogen, bijna alle jammerlijke ontsieringen eener stad te noemen, betreurt men, wat de averechtsche opvattingen van een vorig geslacht onherstelbaar hebben bedorven. En zelfs waar de belangen van het Verkeer — zoo vaak, sterk overdreven, aangevoerd ter verdediging van de meest vandalistische daden — door grachtdempingen wèrkelijk gebaat zouden zijn, kiest men liever alle andere oplossingen dan deze. „Men?" Nu ja, er zijn ook nu nog stedekes waar men nog de verouderde opvattingen huldigt, of wel het behoud van stads-schoon een onbelangrijke factor acht, die nauwelijks of niet meetelt. Maar in de belangrijkste beschavingscentra van ons land was men er het toch wel langzamerhand over eens geworden, dat aan de grachten niet dan in het alleruiterste geval mag worden geraakt. ☒ Zoo dachten wij ten minste. Maar ach, hoezeer hebben de vroede vaders van . . . Leiden, ja waarlijk, van *Leiden*,

echt-Hollandsche stad, stad van beschaving en wetenschap, dezen schoonsne droom verstoord. Van Leiden, eeuwen geleden ontstaan aan de samenvloeiing van Rijn en Leithe, welke laatste waterloop thans onder den naam van Mare bekend is. En die Mare, binnen de stadswallen tot een bekoorlijk grachtje geworden, moet thans weggewerkt, immers gedempt worden. Ter wille van werkverschaffing en ter voldoening aan de „eischen van het verkeer" heeft Leiden's Magistraat, wel verre van te waken voor het behoud van der stede schoonheid, zich dit onheilige plan in het hoofd gezet. Van de bestuurders *dezer* stad had men waarlijk beter verwacht! ☒ Werkverschaffing. . . . Het doet denken aan het slachten der kip om hare gouden eieren; om tijdelijke verdiensten te verschaffen, zou men hier stadgenoot en vreemdeling voor altijd berooven van het genot, dat dit grachtje, een der overblijfselen van Leiden's oude bekoring, biedt! Kan werkelijk niet op andere wijze werk worden verschaft? Het lijkt al zeer onwaarschijnlijk. Nog beter ware het dan, eenige indertijd gedempte grachten — bijv. de Hooigracht met haar zeer gering verkeer — weder tot gracht te maken; ziedaar een werkverschaffing die de schoonheid der stad ten goede zou komen. Maar welk een dwaasheid, zoo denken de machthebbers van Leiden klaarblijkelijk, om zich dáárvoor moeite en kosten te getroosten.

☒ De eischen van het verkeer. . . . Ja, Leiden is niet erg aan druk verkeer gewend, en daar het aan ééne zijde van de Mare wat drukker is dan elders in de rustige Sleutelstad, vindt men het er ijselijk druk, en acht men, vermoedelijk in heiligen ernst, de eischen van het verkeer héél dringend. ☒ Aan die „dringende" eischen zou intusschen ook met behoud van de gracht grootendeels zijn tegemoet te komen, als ook de stille zijde der Mare voor het verkeer beschikbaar kwam, en voor het doorgaand verkeer het rechts-van-de-gracht-houden bij politieverordening werd voorgeschreven. Alleen onmiddellijk bij de Haarlemmerstraat, waar slechts aan één zijde der gracht een weg loopt — aan de tegenovergestelde zijde verrijst, bijna aan het water, de St. Maria-kerk — zou op deze wijze geen bevredigende oplossing worden verkregen. Noodzakelijk met het oog hierop wordt een verbreding van steen, voerende van Haarlemmerstraat naar Vrouwenkerkhof en brug bij de Klarasteeg, waarvan ons de juiste namen ontschoten zijn. Dat zou zeker wat kosten. Maar, mijne Leidsche heeren, hebt gij dan werkelijk niets voor de schoonheid Uwer stad over? ☒ Het valt niet te ontkennen, dat Leiden's eigenaardige

aanleg, tengevolge waarvan de stad talrijke voldoende verkeerswegen van west naar oost, maar slechts weinige van zuid naar noord bezit, de Leidsche vroedschap bij toeneming van het verkeer voor moeilijke vraagstukken stelt. Maar men losse deze dan op met piëteit en schoonheidsgevoel, met liefde voor het door het voorgeslacht nagelaten, en hakke niet bruut knopen door op een wijze, waarvoor zelfs vele besturen van nederige plattelandsgemeenten zich zouden schamen. ☒ Bezint U ernstig, mannen van Leiden, eer gij het beeld Uwer reeds al te zeer onnoedig geschonden stad deze vermindering doet ondergaan, en laat

Foto Rijksmonumenten-commissie.

IN DE BOCHT VAN DE LANGE MARE TE LEIDEN.

de Mare de Mare blijven. Zoodat men nóg, met Bilderdijk, zal kunnen zeggen:

U roem ik, oog van Hollands steden,
De zucht des grijzen Rijns. . . .

A. L.

GERRIE

door J. VAN DER VEEN.

4)

HAAR slanke figuur was als een droomverschijsning tegen den lichten avondhemel. Ze droeg een doorschijnend wit kleedje, dat de fraaie vormen van haar lenig meisjeslichaam niet kon verbergen. Haar gelaat stond rustig, en in haar oogen lag eene vastberaden uitdrukking, die ik daar zelden gezien had. ☒ Een oogenblik staarden wij elkaar aan, alsof de verrassing ons beide in haar ban hield. Toen zei ze: „Ik heb Vader en Moeder alleen laten gaan en ben teruggekomen, om afscheid van je te nemen, want ik heb je lief." ☒ Al mijne gedachten waren verdwenen, er bleef niets over dan het groote verlangen. . . . Ik stond op en nam haar in mijn armen. ☒ Toen hare ouders laat in den avond terugkeerden, was Arda reeds weer op haar kamer. Met de veerkracht en het optimisme van haar negen-

Foto Rijksmonumenten-commissie.

GEZICHT VAN DE HARTEBRUG OP STILLE MARE EN AALMARKT TE LEIDEN.

tien jaar had ze me glimlachend vaarwel gezegd. „Blijf je kunst getrouw, en als je iets moois en goeds doorleeft, laat dan een stem uit het verleden je spreken van dezen avond” waren hare laatste woorden. ☼ Dien nacht heb ik een zwaren strijd gestreden. In de kamer, waar de zoete geur hing van den acaciabloesem, die we nog maar kort te voren samen hadden ingeademd, waar alles herinnerde aan de uren, die ze bij mij had doorgebracht, heb ik den heelen nacht slapeloos in een stoel gezeten. Maar het slot was, dat ik den volgenden morgen om negen uur vertrok.” ☼ Alfred haalde diep adem, alsof het oproepen der oude herinneringen hem zwaar was gevallen. Toen ging hij rustiger door: „Ik heb haar niet weergezien voor onze ontmoeting eenigen tijd geleden aan het strand, toen ik met Gerrie had kennis gemaakt zonder te weten, dat het haar dochttertje was. Van dat oogenblik af is onze omgang in een anderen vorm en onder totaal gewijzigde omstandigheden opnieuw begonnen. Ik heb gedacht, of misschien alleen gehoopt, dat wij elkander anders hadden leeren beschouwen, maar kwam spoedig tot de overtuiging, dat bij al het nieuwe en al het gewijzigde, onze oude gevoelens onveranderd terug waren gekomen. Neen” zei hij plotseling, in antwoord op een beweging van mij, „zeg maar niets, ik weet het wel, het was mijn plicht geweest, om op datzelfde oogenblik te vertrekken. Ik heb me dat honderdmaal gezegd, maar iets in me, sterker dan mijn wil, belette het me. Ik vond tientallen van motieven, om mijn blijven te rechtvaardigen. ☼ Welnu, ik ben gebleven. En onze houding is uiterlijk volkomen correct geweest. Ik geef je daarop mijn eerwoord. Volkomen correct. Tot hedenmorgen. Hedenmorgen in de duinen is mijn zelfbeheersching te kort geschoten. Eén oogenblik slechts heb ik haar in mijn armen genomen. Toen vonden we beide ons verstand terug. Maar toen was het te laat...” „Ik heb het gezien,” viel ik hem in de rede, „toevallig stond ik op een top in de Westduinen. Maar het is niet te laat. 't Is goed, dat je bij mij gekomen bent. Je hebt verkeerd gehandeld, heel verkeerd gehandeld. Maar je bent iemand met eergevoel. Ook van uit den Haag vertrekken er 's morgens om negen uur treinen, en een dier zal je morgen mee voeren.” ☼ Ik had met nadruk gesproken en ze hem dwingen, mijn raad op te volgen. Maar zijn gelaat stond onbeweeglijk. „Als je het gezien hebt, heb je dan ook den man gezien, die onmiddellijk daarna

op ons afkwam?” vroeg hij toonloos. ☼ Ik schrok en herinnerde me opeens de gestalte, die tegelijk met mij van het tooneeltje getuige was geweest. „Die man”, ging Alfred door, „kende ons bij naam en toenaam, hij had alles gezien, hij had onze gangen blijkbaar reeds lang nagegaan, en eischte op staanden voet vijf en twintig gulden, bij gebreke waarvan hij heden alles aan Mijnheer Van Druyn zou vertellen.” „Wat heb je gedaan?” vroeg ik in gespannen verwachting. ☼ Er schitterde iets in zijn oogen. „Ik heb hem de keus gelaten, om zoo spoedig mogelijk af te trekken, of als een hond afgeranseld te worden. Hij koos het eerste, maar riep me nog zijn naam en adres toe, ik kon hem nog tot morgenochtend betalen. Arda heeft het opgeschreven. Hier is het. Ik weet niet wat ik doen moet. Wat raad jij me?” ☼ Het was een moeilijk geval. Ik begreep, dat verwijten hier nutteloos waren, dat alleen getracht moest worden, Arda te redden. We bespraken verschillende plannen, en het resultaat was, dat Alfred alles in gereedheid zou brengen voor zijn vertrek tegen morgenmiddag, en dat ik morgen over het geval van chantage bij een deskundige raad zou gaan vragen.

IV.

Den volgenden morgen vervoegde ik me bij een mijner kennissen, die rechtskundige was. Hij liet me den geheelen toestand uitvoerig beschrijven, doch verklaarde, toen hij alles wist, heel weinig voor ons te kunnen doen. „Raad geven in een geval van chantage is altijd moeilijk”, zei hij, „de beste weg is, de politie in de zaak mengen en niet bang zijn voor openbaarmaking. Maar dat is natuurlijk juist hetgeen men vreest en wat men juist door afkopen wil voorkomen. Vooral in uw geval, waar het eigenlijk om een vrij onschuldig feit gaat, lijkt me dit de aangewezen weg. Laat de dame in kwestie haar man even wijs maken als den chanteur, men behoeft toch niet meer op te rakelen, dan noodig is, en de geheele zaak loopt verder zonder gevolgen af. Maar het zijn vaak de bijkomstige omstandigheden, die een chantagezaak moeilijk maken, en die kunnen de in de zaak betrokken personen alleen maar in het juiste licht beoordeelen.” ☼ Daarmee kon ik naar huis gaan. Nadat ik alles nog eens ernstig overdacht had, scheen het me het best, dat Alfred zoo spoedig mogelijk zou vertrekken, en dat we daarna zouden trachten, de zaak in het reine te brengen, nadat Arda haar

man voor zoover noodig, had ingewijd. ☼ Ik begaf me naar de woning van Alfred, en toen ik hem niet thuis vond, besloot ik op hem te wachten. Hij had blijkbaar ernst gemaakt met zijn plan om te vertrekken. Twee groote koffers stonden ingepakt en afgesloten gereed, en de vele voorwerpen van smaak, die de kamers hadden versierd, waren van wanden en meubelen verdwenen. ☼ Terwijl ik daar werkeloos zat te wachten, vervulde me langzamerhand een onverklaarbare onrust, die me ten slotte naar buiten dreef. Ik kwam langs de woning van Arda, en zag er geen mensch voor de ruiten. Geen geluid drong van binnen tot me door, en in de overtuiging, dat daar niets gebeurde, waarbij mijn tegenwoordigheid van nut kon zijn, begaf ik me naar mijn eigen kamers. Toen was het te laat, om den loop die de dingen genomen hadden, tegen te houden. ☼ Dien morgen had Henk van Druijn op zijn kantoor een brief gevonden, die aan hem persoonlijk was gericht. Het adres was geschreven met een ongeoefende hand, en het geheel maakte tusschen de zakenbrieven een vreemden indruk, waardoor zijn aandacht er onmiddellijk op gevestigd werd. Hij brak den omslag open en las: „Mijnheer. U mag wel eens nagaan, wat uw vrouw uitvoert, als u niet thuis is. 't Is een schandaal, zoo'n vrouw, die thuis hoort te zijn, om op haar kind te passen, scharrelt in de duinen met dien franschman, die nog wel bij u aan huis komt. Vraag maar eens, waar ze gistermorgen om elf uur geweest is.” ☼ Henk las het briefje

nog eens over. Hij begreep het niet. Natuurlijk was het laster, en zijn eerste beweging was, het vod in de papiermand te gooien. Hij bedacht zich echter en stak het in zijn portefeuille. ☼ Hij ging aan den arbeid, alsof er niets gebeurd was. Maar hij kon zijn aandacht niet bij het werk bepalen. Uitdrukkingen en woorden van den brief kwamen telkens in zijn gedachten, en hij kon ze niet uit zijn geest verbannen. Ze kwetsten hem steeds meer, en vervul-

den hem met onrust en nervositeit. In eens kwam de gedachte bij hem op: „als het eens waar was?” En hoewel hij ze onmiddellijk weer verwierp, was het van dat oogenblik af met zijn zekerheid gedaan. Plotseling nam hij een besluit, hij verliet het kantoor en ging naar huis. ☼ In de gang van zijn woning ontmoette hij Anna. „Is mevrouw thuis?” vroeg hij. „Ja, mijnheer, mevrouw is boven met Gerrie”. „Vraag dan, of mevrouw dadelijk even bij me komt”, zei hij en ging de voorkamer binnen. ☼ Eenige oogenblikken later verscheen Arda. „Arda”, zei hij, en hij vermeed, om haar aan te zien, „ik moet je een paar dingen vragen. Misschien doe ik je daarmee onrecht, maar in dat geval moet je het me maar vergeven. Zou je me eerst eens willen zeggen, waar je gistermorgen omstreeks elf uur was?” ☼ Daar was de castastrofe, die ze al sedert gisteren had voelen aankomen. Doodsbleek staarde ze haar man aan, die nog steeds vermeed, den blik op haar te richten. „Nu?” vroeg hij en keek haar aan. ☼ Op haar gelaat las hij het antwoord, dat ze hem niet in woorden kon geven. Hij stond op dat oogenblik voor zoo iets ontzettends, dat hij het niet kon begrijpen. Hij was zoo door en door rechtschapen, dat hij echtelijke ontrouw en echtelijke huichelarij altijd had beschouwd als iets, wat zeer zeker bestond, maar alleen bij een minderwaardig soort menschen, en in kringen, die ver af lagen van de zijne. ☼ Minachting lag in zijn stem, toen hij vroeg: „Dus bevat dat vuile vod, dat men mij vanmorgen gezonden heeft, waarheid?”

☼ Hij reikte haar het papier toe. Arda las en haar wangen kleurden zich. Bij de striemende woorden leefde een verzet in haar op. Neen, dat was niet waar, zoo minderwaardig was het niet geweest, wat ze gedaan had. Een toornige gloed kwam in haar oogen. „Bah, wat een gemeen ding”, zei ze, verfrommelde het papier en wierp het ver van zich af, „ik ben onvoorzichtig geweest, maar dat heb ik niet verdiend”, en ze barstte in snikken uit. ☼ Een straal van hoop lichtte in Henks oogen. Hij had zijn vrouwtje oprecht lief, maar het was de zekere liefde van den kalmen man, die het feit van de liefde tusschen hem en Arda had aangenomen, zonder dat het elken dag door nieuwe uitingen moest worden bevestigd. ☼ Hij kwam nader en legde de hand op haar golvend haar. „Vertel me nu eens kalm, wat er gebeurd is. Misschien is het niet zoo ernstig”. ☼ Haar snikken werd iets rustiger, maar ze antwoordde niet. „Kom, vertel me maar eens, waar je gistermorgen geweest bent”. „Alfred heeft me om tien uur gehaald, we hebben heel kalm gewandeld en gepraat. Toen we in de Westduinen waren, heeft hij me plotseling gezoend. En daarna is de man, die dat vod geschreven heeft, op ons afgekomen”. „Is er anders niets tusschen jullie voorgevallen?” „Neen”. „Enne... ben je den laatsten tijd vaker met Alfred gaan wandelen?” „Ja, misschien vier of vijf keer”. „En heeft hij zich bij die gelegenheden misdragen?” „O, neen, toen hebben we heel

kalm gewandeld, gepraat en gelachen”. ☼ Henk herademde. De feiten waren blijkbaar niet van ernstigen aard. Er lagen hem meer vragen op de lippen, maar hij wist niet, hoe ze te formuleeren. Hij redeneerde niet gaarne over zijn innigste gevoelens, maar hij begreep, dat hij bij het vragen- en antwoordspel totnogtoe aan de oppervlakte der kwestie was gebleven. ☼ „'t e heele geschiedenis overvalt me”, zei hij „ik moet tijd hebben, om over alles na te denken. Om te

Foto Aug. F. Rupp.

IN DE OMGEVING VAN ADELBODEN.

beginnen, breek je natuurlijk allen omgang met Alfred af. Dat hij zich niet schaamt, op een dergelijke manier misbruik te maken van de gastvrijheid, begrijp ik niet”. ☼ Arda keek op, in haar oogen lag tegenspraak, maar ze zei niets. Haar beweging was Henk echter niet ontgaan. „Ik had niet gedacht, dat hij zoo'n gemeene kerel was”, ging hij door, „je moest je eigenlijk schamen, zoo lang met zoo'n minderwaardig sujet te hebben omgegaan”. „Ach, spreek toch zoo niet!” zei ze smeekend. „Waarom niet, jij hebt toch alle redenen om hem te minachten!” ☼ Zijn toon prikkelde haar. „Neen”, zei ze, „daar heb ik geen recht toe”. ☼ Ze had dat niet moeten zeggen, en ze voelde, dat ze maar liever haar mond moest houden. Maar er kwam een onverschilligheid over haar. Wat kwam het er ook op aan, hij begreep niets van de geheele verhouding, hij had er zich nooit om bekommerd, wat er in haar omgving en nu wist hij niets anders te doen, dan hoonende woorden aan Alfred's adres te richten. ☼ „Wat bedoel je daarmee?” zei Henk, en wantrouwen flitste door zijn gedachten. Hoe kon hij toch eigenlijk de zaak zoo en bagatelle behandelen. „Hoor eens”, zei hij, „we zijn man en vrouw en als zoodanig ben je mij verantwoording schuldig. Ik heb je nimmer redenen gegeven, om over mijn gedrag te klagen. Ik eisch nu in dit geval volledige openhartigheid, waarom heb jij geen recht om hem iets te verwijten?”

(Wordt vervolgd).